

VISSERIJ

ARNOLD WERKHOVEN

Ghostkarpers gaan direct uit het systeem...

Even voorstellen: mijn naam is Arnold Werkhoven, kleinzoon van Piet Heijn en oomzegger van zijn zoon Ber Heijn, beiden voormalige beroepsvissers in het Wormer- en Jisperveld. Ik ben vanaf mijn zevende levensjaar betrokken bij hun visserij. Ik ben van 1962 en zit dus al meer dan vijftig jaar in het vak. In 1990 heb ik het visserijbedrijf overgenomen. Ons bedrijf is gevestigd aan de Dorpsstraat in Jisp, direct gelegen aan een van de vele wateren die wij bevissen.

'Wat is er de afgelopen vijftientig jaar veranderd in de visserij in het Wormer- en Jisperveld' was de vraag die ik voorgelegd kreeg voor dit boek over het Wormer- en Jisperveld.

Waterkwaliteit

Laten we beginnen met de verandering van de waterkwaliteit. Het Wormer- en Jisperveld was voorheen redelijk brak. Door diverse oorzaken is het heel langzaam aan het verzoeten. Dat heeft direct effect op alle flora en fauna, dus ook op de visstand. Het brakke water uit de Schaalsmeer wordt niet langer direct in het Wormer- en Jisperveld uitgemalen, de Bartelsluis (waar brak Zaanwater het Veld in kwam) functioneert niet meer en bij droogte wordt er nagenoeg zoet water bij de Neckermolen vanuit het Noordhollands Kanaal ingelaten in plaats het toen nog zoutere

Zaanwater bij de Poelsluis. Door de verzoeting is een aantal vissoorten in de afgelopen vijftientig jaar zo goed als verdwenen. De spiering komt nauwelijks meer voor en ook zijn er bijna geen driedoornige en de tiendoornige stekelbaarzen meer. Dat geldt ook voor de snoekbaars, een commercieel interessante vissoort die vijftien jaar terug nog volop voorkwam in het Veld.

Vissen

De plek van de snoekbaars is ingenomen door de snoek die nu in grote hoeveelheden in het Wormer- en Jisperveld voorkomt. De snoek was al eerder dominant aanwezig maar in de strenge winter van 1962-1963 heeft er een enorme vissterfte plaatsgevonden. Veel snoek verdween toen. De snoekbaars overleefde die koude winter beter. Doordat toen nog brak water uit de Zaan ingelaten werd, wist de snoek zijn plek te heroveren. Dit laat maar zien dat processen niet onomkeerbaar hoeven te zijn. Zo snel als een vissoort soms afneemt doordat de condities voor jonge vis op enig moment niet aanwezig zijn, zo snel kan het ook weer de andere kant op gaan.

Karper, brasem, kolblei, blankvoorn en ruisvoorn zijn redelijk stabiel gebleven. Een soort die extreem is toegenomen is de gibel, ook wel bekend als de wilde goudvis. Dit is een karperachtige die zich soms twee tot wel drie keer per jaar kan voortplanten en bij gebrek aan predatie de overhand dreigt te krijgen.

Recreatie

Een andere verandering in de afgelopen vijftienvintig jaar is de toename van recreatie waardoor er veel meer vaarbewegingen met vaak zwaar materiaal zijn. Het gevolg is dat oeverbescherming verdwijnt en daarmee ook de opgroeigebieden en paaiplaatsen voor vis. Die plekken worden de laatste jaren ook systematisch weggemaaid, zodat het voor vissen steeds lastiger wordt om zich in de winter te verschuilen voor natuurlijke predatoren.

Wet- en regelgeving

In de afgelopen kwart eeuw is ook de wet- en regelgeving veranderd. We hebben als visser tegenwoordig te maken met de Regeling gebruik grote vistuigen. Dit houdt in dat een beroepsvisser aan een aantal criteria moet voldoen om het vak uit te mogen oefenen. Zo moet een beroepsvisser over minimaal 250 hectare water beschikken.

Ook zijn alle wateren in Nederland in de maanden september, oktober en november gesloten voor de aalvisserij. Overige visserij mag het gehele jaar door plaatsvinden met uitzondering van de gesloten tijd voor roofvis.

Vanuit de Natura 2000-regelgeving voor het Wormer- en Jisperveld is de visserij gehouden aan een zorgplicht. Dit betekent dat vissers alle in een Natura 2000-gebied beschermde doelsoorten direct bij vangst moeten terugplaatsen en dat visserij de leefgebieden van deze soorten niet mag verstoren of beschadigen. De doelsoorten in het Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder zijn de kleine modderkruiper, de rivierdonderpad en de bittervoorn.

Door de hiervoor genoemde veranderingen in het gebied zijn deze soorten tegenwoordig zo goed als verdwenen.

De gewenste waterkwaliteit is vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW). De waterkwaliteit wordt onder andere afgelezen aan de soorten en hoeveelheden vis. Vissen worden minimaal eenmaal per zes jaar officieel gemonitord. Zo kan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de eigenaar van bijna al het water in het Veld, zien hoe de visstand zich ontwikkelt.

De visserij is maar voor een klein gedeelte verantwoordelijk voor veranderingen in de visstand. De verzoeting van het water en de recreatie zijn veel belangrijkere factoren. Dit betekent niet dat je als visser maar 'raak' kunt vissen. De moderne visser vist altijd met verstand en kijkt ook zelf heel kritisch naar hoe de zaken onder water zich ontwikkelen en anticipeert daarop.

Exoten

De laatste jaren zien we in het Veld een toename van wolhandkrabben, gevlekte Amerikaanse rivierkreeft en koikarpers. Dat zijn hoogst ongewenste exoten. Een vervelende bijkomstigheid van het uitzetten van diverse overtollige koikarpers is dat deze zich soms kruisen met het wilde karpbestand. Dat resulteert in een zogenaamde 'ghostkarp'. De vissers verwijderen gevangen ghostkarpers direct uit het systeem. Het is van het grootste belang om geen vissen of andere zwemmers los te laten of uit te zetten omdat dit direct tot ongewenste flora- en faunavervalsing leidt.

Heden

Er zijn de afgelopen decennia dus nogal wat veranderingen geweest. Dat betekent concreet dat ons binnenvisserijbedrijf sterk gewijzigd is. Om als bedrijf te kunnen blijven bestaan, is het van het grootste belang dat je je werkzaamheden duurzaam en verantwoord uitvoert. In het Wormer- en Jisperveld zijn nu nog vier visrechthebbers. Met alle veranderingen die er de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden is het een utopie dat vier visrechthebbers kunnen bestaan van 500 hectare water in het Veld. Daarbij moet je bedenken dat een beroepsvisser vanuit de wet over minimaal 250 hectare water moet beschikken.

Wij hebben ons waterareaal de afgelopen jaren flink uitgebreid om de visserijdruk naar beneden te brengen. Ons bedrijf heeft tegenwoordig zo'n 1.200 hectare water in gebruik. Dat zijn hoofdzakelijk wateren met volledig visrecht. Op 700 hectare hebben wij het alleenrecht. Hierdoor kunnen wij wisselvisserij uitvoeren. Daarbij worden wateren soms twee of drie jaar helemaal niet bevestigd zodat de visstand zich optimaal kan ontwikkelen. Na zo'n periode zonder visserij kan een deel van de vis worden geoogst.

De nu nog actieve vissers maakten afspraken over hun visserij in het Wormer- en Jisperveld. In het verleden mochten zij onbeperkt vissen. Er zijn afspraken gemaakt om de visserij te reguleren waarmee overbevissing wordt voorkomen.

Vanuit de wetgeving voor de aalvisserij mag er in het gehele Veld met maximaal 250 aalvisserijtuigen gevist worden, te verdelen over de nu nog vier visrechthebbers. De visrechthebbers hebben onderling afgesproken dat ze hun stokken markeren met een kleur zodat het mogelijk is om iedere visser op de juiste manier van bevissing te controleren.

Toekomst

Het Hoogheemraadschap wil het aantal visrechthebbers in het Wormer- en Jisperveld via natuurlijk verloop terugbrengen naar maximaal twee

Ik wil maar zeggen, de visserij is een eeuwenoud vak dat altijd aan verandering onderhevig is geweest. Vissers hebben altijd laten zien dat zij veerkrachtig zijn en daardoor hun bedrijfsvoering voor de lange termijn konden veiligstellen. Beroepsvissers zijn altijd in de natuur te vinden en maken daarom ook onderdeel uit van de natuur. Specifiek voor mijzelf kan ik zeggen dat ik nog een van de weinige mensen ben die op een verantwoorde manier zijn inkomen rechtstreeks uit de natuur haalt.

Zoals ons bedrijf dat al meer dan 140 jaar doet!